

Βρυξέλλες, 6 Μαρτίου 2026
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	5 Μαρτίου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 110 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Στρατηγική για τη διαγενεακή δικαιοσύνη

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 110 final.

σνημμ.: COM(2026) 110 final

Βρυξέλλες, 5.3.2026
COM(2026) 110 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Στρατηγική για τη διαγενεακή δικαιοσύνη

{SWD(2026) 80 final}

1. Εισαγωγή

Η στρατηγική για τη διαγενεακή δικαιοσύνη εκφράζει τη φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διασφαλίσει ότι οι σημερινές επιλογές θα συμβάλλουν επίσης θετικά στις ευκαιρίες που παρουσιάζει το αύριο και ότι τόσο τα οφέλη όσο και οι ευθύνες θα κατανέμονται δίκαια μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Αποσκοπεί στην προώθηση προσεγγίσεων πολιτικής που συνδυάζουν την οικονομική ευημερία και ευεξία, την περιβαλλοντική ευθύνη, την κοινωνική και εδαφική συνοχή, τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και τη δημοκρατική συμμετοχή. Επιπλέον, αποσκοπεί στην ενίσχυση της φωνής των νέων, δεδομένου ότι αποτελούν το μέλλον της ΕΕ, και στη διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών.

Επίτευγμα της ΕΕ αποτελεί το ότι συγκαταλέγεται μεταξύ των περιοχών που εξασφαλίζουν το πλέον προηγμένο επίπεδο ισότητας των ευκαιριών παγκοσμίως, κάτι το οποίο υποστηρίζεται από μια ανταγωνιστική οικονομία της αγοράς, ισχυρά κοινωνικά μοντέλα και ποιοτικές και συμπεριληπτικές δημόσιες υπηρεσίες. Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη αστάθεια και ταχύτερες αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου οι μακροπρόθεσμες δημογραφικές, τεχνολογικές, οικονομικές, κοινωνικές, κλιματικές και περιβαλλοντικές τάσεις αναδιαμορφώνουν τον τρόπο δημιουργίας και κατανομής των ευκαιριών, είναι σημαντικό να στραφεί εκ νέου η προσοχή στη διαγενεακή δικαιοσύνη. Αυτό θα συμβάλει ώστε να διασφαλιστεί ότι θα εξακολουθήσουν να προσφέρονται περισσότερες ευκαιρίες για τους νέους —οι οποίοι αποτελούν το θεμέλιο της Ευρώπης του μέλλοντος— και ότι η ΕΕ θα μπορεί να επιτύχει τη βιώσιμη και συμπεριληπτική ευημερία των πολιτών της.

Η στρατηγική αποτελεί ένα εγχείρημα που βασίζεται στην εμπιστοσύνη και τη συνεργασία, το οποίο αναπτύχθηκε μέσω μιας διαδικασίας από κοινού σχεδιασμού¹ που περιλάμβανε συζητήσεις με ειδική ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη². Αντικατοπτρίζει τις ιδέες και τις συστάσεις των πολιτών, των συμφεροντούχων και των κοινοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πολίτες όλων των ηλικιών και από διαφορετικό υπόβαθρο και διαφορετικές περιφέρειες συνεργάστηκαν για να διερευνήσουν τρόπους που θα επιτρέψουν στην ΕΕ να αντιμετωπίσει καλύτερα τις αυξανόμενες και αλληλένδετες προκλήσεις με στόχο ένα καλύτερο μέλλον.

Στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το μέλλον που πραγματοποιήθηκε το 2024, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της ενέκριναν το σύμφωνο για το μέλλον και τη δήλωση για τις μελλοντικές γενιές³. Πάνω από το ένα τρίτο των κρατών μελών της ΕΕ κάνουν αναφορά στα συντάγματά τους στις μελλοντικές γενιές και/ή έχουν θεσπίσει ειδικά θεσμικά πλαίσια στα οποία υπογραμμίζεται η σημασία της διασφάλισης των ευκαιριών για τις μελλοντικές γενιές. Αυτό συνδέεται στενά με την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, τα οποία αποτελούν το κοινό παγκόσμιο σχέδιο στρατηγικής για την ειρήνη και την ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη, τώρα και στο μέλλον.

Με την παρούσα στρατηγική, η Επιτροπή συμβάλλει στην ισχυρή δέσμευση της ΕΕ να αξιοποιήσει αυτήν την παγκόσμια δυναμική, με γνώμονα την πεποίθηση ότι η διασφάλιση της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η διαφύλαξη του πλανήτη, με την παράλληλη ενίσχυση της ευημερίας των μελλοντικών γενεών, καθώς και την προώθηση της αλληλεγγύης

¹ [Supporting materials for the design of the Strategy](#) (Υποστηρικτικό υλικό για τον σχεδιασμό της στρατηγικής).

² [Ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη](#).

³ [Declaration on Future Generations - UN](#) (Δήλωση για τις μελλοντικές γενιές — ΟΗΕ).

μεταξύ των σημερινών γενεών αποτελούν μέρος της ταυτότητας, των αξιών και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών συμφερόντων της Ευρώπης⁴.

Έχοντας ως βάση τη μακροπρόθεσμη ευθύνη, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την εδαφική ισότητα, η στρατηγική επιδιώκει να συμβάλει επίσης στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στους δημόσιους οργανισμούς, στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου και δίκαιου μέλλοντος και στη διασφάλιση ότι η σημερινή πρόοδος ενισχύει τα θεμέλια για το μέλλον.

2. Ο μεταβαλλόμενος ορίζοντας των ευκαιριών

Μεγατάσεις που επηρεάζουν τη διαγενεακή ισορροπία:

Οι νέοι Ευρωπαίοι ενηλικιώνονται σε μια εποχή που τη χαρακτηρίζει ο ταχύς μετασχηματισμός, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν θεμελιώδεις προκλήσεις. Η δημογραφική αλλαγή και η μετανάστευση, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, καθώς και το μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον επαναπροσδιορίζουν τον τρόπο δημιουργίας και κατανομής των ευκαιριών μεταξύ των γενεών, μεταξύ άλλων στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της στέγασης⁵. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν τους ανθρώπους σε όλα τα στάδια της ζωής και δημιουργούν έναν κοινό ορίζοντα ευθύνης που προσφέρει μια δυναμική ευκαιρία ανανέωσης του κοινωνικού, οικονομικού και δημοκρατικού μοντέλου της ΕΕ με τρόπους που ωφελούν τόσο τις σημερινές όσο και τις μελλοντικές γενιές⁶.

Από διαγενεακή σκοπιά, το βασικό ζήτημα δεν είναι η αλλαγή αυτή καθαυτή, αλλά το ερώτημα αν οι επιλογές που κάνουμε σήμερα βελτιώνουν τις πιθανότητες των ανθρώπων να επιτύχουν στη ζωή τους και αν αυξάνουν ή περιορίζουν τις ευκαιρίες για τις μελλοντικές γενιές. Η μακροζωία, η τεχνολογική πρόοδος και η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη και βιώσιμη ως προς τη χρήση των πόρων οικονομία μπορούν να ενισχύσουν την ευημερία και την ευεξία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Η επίτευξη του σκοπού αυτού προϋποθέτει ένα μακροπρόθεσμο όραμα που θα κατοχυρώνεται στη νομοθεσία, ανάντη επενδύσεις, υποστήριξη της ενεργού συμμετοχής καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου και διατήρηση της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών.

Η δημογραφική μετάβαση αναδιαμορφώνει τις κοινωνίες με επιπτώσεις στην πρόσβαση των νεότερων γενεών σε στέγαση, εργασία και εισόδημα, καθώς και σε μακροχρόνια φροντίδα και υγειονομική περίθαλψη. Παράλληλα, χάρη στην ενεργό γήρανση, τη μεταφορά γνώσεων από γενιά σε γενιά και την εκτεταμένη οικονομική και κοινωνική συμμετοχή, οι άνθρωποι μπορούν να ζήσουν περισσότερο και με καλύτερη υγεία. Με επενδύσεις στη διά βίου μάθηση, στην ευέλικτη εργασία και στις φιλικές προς τους ηλικιωμένους κοινότητες, η δημογραφική αλλαγή μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Το κλίμα και η φύση αποτελούν ένα ακόμα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Με την αποφασιστική ανάληψη δράσης για την προστασία του κλίματος και του περιβάλλοντος αποφεύγεται το ενδεχόμενο οι νεότερες και οι μελλοντικές γενιές να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα αυξημένο κόστος και διενεργείται επένδυση στην υγεία, στην ασφάλεια και στις συνθήκες διαβίωσης των νεότερων και

⁴ Στο άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπεται ότι η Ένωση προωθεί την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, ενώ στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων επισημαίνεται ότι η απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων συνεπάγεται ευθύνες έναντι των μελλοντικών γενεών. Μεταξύ άλλων, αντιπροσωπευτικά παραδείγματα πρωτοβουλιών όπως το Ευρωπαϊκό Έτος 2012 για την ενεργό γήρανση και το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας 2022 αναδεικνύουν την εστίαση της Ένωσης στη διαγενεακή συνοχή. Στην ανακοίνωση του 2023 για τη δημογραφική αλλαγή η διαγενεακή δικαιοσύνη τίθεται στο επίκεντρο της πολιτικής και στην έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών του 2025 παρουσιάζεται ως μία από τις οκτώ βασικές προτεραιότητες.

⁵ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσδιορίσει και παρακολουθεί 14 μεγάτασεις, οι οποίες είναι καίριας σημασίας για το μέλλον της ΕΕ, μέσω του εργαλείου της για τις μεγάτασεις, [Megatrends Hub](#).

⁶ Το έγγραφο ανάλυσης προοπτικών του ESPAS για το 2025 σχετικά με τη διαγενεακή δικαιοσύνη παρέχει σαφή επισκόπηση των προκλήσεων που παρουσιάζουν οι μεγάτασεις και των ευκαιριών που προσφέρουν όσον αφορά τη διαγενεακή δικαιοσύνη.

των μελλοντικών γενεών, η οποία παράλληλα αποφέρει απτά οφέλη σήμερα για τους ανθρώπους όλων των ηλικιών, διασφαλίζοντας καθαρότερο περιβάλλον, βελτίωση της δημόσιας υγείας, ενεργειακή ασφάλεια και ασφάλεια των υδάτων, καθώς και μεγαλύτερη ανθεκτικότητα των κοινοτήτων. Αντιθέτως, η μη ανάληψη δράσης θα είχε σημαντικές επιπτώσεις στην ευημερία των μελλοντικών γενεών. Εάν η διαχείρισή της γίνει με τρόπο συμπεριληπτικό, η πράσινη μετάβαση συμβάλλει στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, την οικονομική προσιτότητα, καθώς και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ.

Η ψηφιοποίηση, η τεχνητή νοημοσύνη και η διαστημική τεχνολογία αναδιαμορφώνουν την εκπαίδευση, την εργασία, τον τρόπο ζωής και τη δημοκρατική συμμετοχή καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οι μεταβάσεις αυτές απαιτούν προσαρμογή, όμως προσφέρουν και περισσότερες ευκαιρίες. Με τη διά βίου μάθηση, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, καθώς και την καινοτομία με επίκεντρο τον άνθρωπο μπορεί να διασφαλιστεί ότι η τεχνολογική πρόοδος θα ωφελήσει όλες τις γενιές και θα δώσει τη δυνατότητα στους νέους να ευημερούν σε μια μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας, ενώ θα στηρίζει τη συμμετοχή και την αυτονομία καθ' όλη τη διάρκεια του μακρύτερου βίου. Η **μεταβαλλόμενη φύση της εργασίας** συμβάλλει στην αναδιαμόρφωση της απασχόλησης, ενώ τα μοντέλα σταδιοδρομίας και οι οργανωτικές δομές ενδέχεται, ελλείναι ορθής διαχείρισης, να επιδεινώσουν τις ανισότητες, φέρνοντας τους νέους αντιμέτωπους με συνθήκες λιγότερο γραμμικών και πιο επισφαλών σταδιοδρομιών.

Σε όλες αυτές τις αλλαγές, οι επιλογές που γίνονται σήμερα όσον αφορά τις επενδύσεις, τα δημόσια οικονομικά, τα δημοσιονομικά συστήματα, τα συνταξιοδοτικά συστήματα και τις κανονιστικές ρυθμίσεις, οι οποίες έχουν επιπτώσεις στους τομείς της στέγασης, της εκπαίδευσης, της υγείας, της παιδικής φροντίδας και της μακροχρόνιας περίθαλψης, της εργασίας και της κατανομής του πλούτου, θα καθορίσουν αν οι μελλοντικές γενιές θα κληρονομήσουν εντεινόμενους περιορισμούς ή μια μεγαλύτερη ικανότητα δράσης⁷.

Ως εκ τούτου, μια διαγενεακή προσέγγιση προϋποθέτει αποφασιστικότητα με γνώμονα την κοινή ευθύνη και αλληλεγγύη, ώστε όλες οι γενιές, πρωτίστως οι νέοι, να μην είναι απλώς προετοιμασμένες για το μέλλον, αλλά να έχουν τα εφόδια να το διαμορφώσουν, με στήριξη που θα βασίζεται στην πείρα, τη συμβολή και την αλληλεγγύη όλων των γενεών.

Οι ευκαιρίες και οι απειλές μεταβάλλονται καθώς οι άνθρωποι περνούν από διάφορα στάδια της ζωής και, ως εκ τούτου, προκύπτουν σημαντικά χάσματα μεταξύ των γενεών όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, τη διασφάλιση ασφαλούς περιβάλλοντος, τη σταθερή εργασία, τη στέγαση, τη φροντίδα, τον πλούτο και τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται μια ενοποιημένη προσέγγιση που θα συσπειρώσει τις γενιές γύρω από τους κοινούς στόχους για το μέλλον.

Σήμερα, τα παιδιά και οι νέοι έχουν πρόσβαση σε όλο και περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση, ταξίδια, εθελοντισμό, καθώς και περισσότερες ευκαιρίες να ακουστούν οι απόψεις τους⁸. Αποτελούν την πιο μορφωμένη γενιά όλων των εποχών που κατέχει τις περισσότερες ψηφιακές γνώσεις, στοιχείο που την αναδεικνύει ως πρωτοπόρο όσον αφορά την τεχνολογική καινοτομία⁹, με το προσδόκιμο ζωής για το 2024 να εκτιμάται σε 81,7 έτη. Ωστόσο, οι νέοι σήμερα είναι επίσης περισσότερο εκτεθειμένοι σε διαταραχές της αγοράς εργασίας και σε νέες μορφές ανασφάλειας που συνδέονται με τις ραγδαίες τεχνολογικές

⁷ Στην έκθεση *στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών 2025* παρουσιάζονται οκτώ βασικοί τομείς στους οποίους η ΕΕ μπορεί να αναλάβει δράση για να μετατρέψει συγκεκριμένες προκλήσεις της Ευρώπης σε ευκαιρίες.

⁸ *Report on the implementation of the EU Youth Strategy (2022-2024)* [Έκθεση για την υλοποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία (2022-2024)] — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ

⁹ Σύμφωνα με την *Eurostat*, τουλάχιστον το 75 % των νέων ηλικίας μεταξύ 16 και 29 ετών διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2025.

αλλαγές και την επέκταση των άτυπων μορφών εργασίας. Παρότι συνολικά διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, πολλά άτομα ακολουθούν εκπαιδευτικές διαδρομές οι οποίες δεν ευθυγραμμίζονται πάντοτε με τις εξελισσόμενες ανάγκες για δεξιότητες και τους αναδυόμενους τομείς. Είναι πολλοί εκείνοι που είναι εκτεθειμένοι σε απότομη μείωση του επιπέδου βασικών δεξιοτήτων. Πρόκειται για κάτι που μπορεί να περιπλέξει τη μετάβαση από την εκπαίδευση στη σταθερή απασχόληση, συμβάλλοντας στην ανομοιογένεια όσον αφορά τα πρώτα στάδια επαγγελματικής σταδιοδρομίας και σε αυξημένο κίνδυνο εργασιακής αστάθειας. Αυτές οι οικονομικές πιέσεις συμπίπτουν με ευρύτερες κοινωνικές και ψυχολογικές προκλήσεις, όπως υψηλά επίπεδα άγχους, ανησυχία και μοναξιά μεταξύ των νέων, κατάσταση που αντικατοπτρίζει την αβεβαιότητα, την οικονομική πίεση και την εντατικοποίηση των κοινωνικών συγκρίσεων σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Η οικονομική προσιτότητα της στέγασης αποτελεί επίσης πρόκληση, καθώς δυσχεραίνει τη δυνατότητα των νέων να αποκτήσουν τη δική τους κατοικία και να εγκαταλείψουν την οικογενειακή εστία, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η αυτονόμησή τους.

Οι ηλικιωμένοι, επίσης, βρίσκονται αντιμέτωποι με έναν ορίζοντα ευκαιριών που τελεί υπό μετασχηματισμό και διαμορφώνεται από το ότι οι άνθρωποι ζουν περισσότερο και με καλύτερη υγεία, αλλά και από την αύξηση των αναγκών μακροχρόνιας φροντίδας και των κινδύνων φτώχειας σε μεγαλύτερη ηλικία. Η ικανότητά τους να παραμένουν ενεργοί, ασφαλείς και συνδεδεμένοι ποικίλλει σημαντικά. Ειδικότερα για τις γυναίκες, οι ανισότητες που συσσωρεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους μεταφράζονται σε υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και οικονομικής ανασφάλειας. Πολλοί ηλικιωμένοι επιθυμούν να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, αλλά παρεμποδίζονται από την ταχεία ψηφιοποίηση¹⁰, με κίνδυνο τον αποκλεισμό όσων διαθέτουν χαμηλότερες ψηφιακές δεξιότητες¹¹. Ο ηλικιακός ρατσισμός είναι ευρέως διαδεδομένος: το 52 % των πολιτών της ΕΕ θεωρεί την ηλικία ως το μεγαλύτερο μειονέκτημα των υποψηφίων για θέσεις εργασίας, ενώ οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας συχνά θεωρείται ότι είναι λιγότερο ευπροσάρμοστοι και ότι διαθέτουν λιγότερες ψηφιακές ικανότητες¹². Η έλλειψη βασικών υπηρεσιών και υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των ευρυζωνικών δικτύων, επηρεάζει ιδίως ορισμένες αγροτικές περιοχές με υψηλότερο μέσο όρο ηλικίας πληθυσμού.

Η οικονομική ασφάλεια σε μεγαλύτερη ηλικία εξαρτάται επίσης από την επάρκεια και τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, τα οποία διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση της διαγενεακής δικαιοσύνης, εξισορροπώντας την εισοδηματική ασφάλεια των ηλικιωμένων με τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα των δημόσιων οικονομικών. Τα εδαφικά κενά στην υγειονομική περίθαλψη, τη μακροχρόνια φροντίδα, την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις για τακτική σωματική άσκηση και κινητικότητα επηρεάζουν περαιτέρω την ανεξαρτησία, το αίσθημα μοναξιάς, τα αποτελέσματα για την υγεία και την ποιότητα ζωής στην τρίτη ηλικία¹³. Στο μέλλον, οι ηλικιωμένοι θα ζουν περισσότερο, και ως εκ τούτου θα είναι απαραίτητες υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας, καθώς και προσαρμογές για να συνεχίσουν να ζουν στο σπίτι τους. Ανεξάρτητα από την ηλικία, η σωματική άσκηση συμβάλλει στην ενίσχυση της συνολικής ευεξίας και των γνωστικών λειτουργιών.

Το φύλο εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανισότητας όσον αφορά τις ευκαιρίες και τις διακρίσεις. Το 2023 οι γυναίκες στην ΕΕ αμείβονταν κατά μέσο όρο κατά

¹⁰ [Skills for the digital age - Statistics Explained - Eurostat](#) (Δεξιότητες για την ψηφιακή εποχή — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat).

¹¹ [Digital skills in 2023: impact of education and age](#) (Ψηφιακές δεξιότητες το 2023: αντίκτυπος της εκπαίδευσης και της ηλικίας).

¹² [Discrimination in the European Union - December 2023 - Eurobarometer survey](#) (Διακρίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Δεκέμβριος 2023 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου).

¹³ [Disability statistics – elderly needs for help or assistance](#) (Στατιστικά στοιχεία για άτομα με αναπηρία — οι ανάγκες των ηλικιωμένων σε βοήθεια ή συνδρομή).

12 % λιγότερο ανά ώρα απ' ό,τι οι άνδρες, ενώ το 2024 το ποσοστό απασχόλησής τους ήταν 70,8 % έναντι ποσοστού **80,8 %** των ανδρών¹⁴. Οι γυναίκες φέρουν μεταξύ άλλων το κύριο βάρος των ευθυνών φροντίδας. Πολλές γυναίκες αντιμετωπίζουν διακρίσεις και σεξουαλική παρενόχληση, ενώ περίπου μία στις τρεις υφίσταται σωματική ή σεξουαλική βία, μεταξύ άλλων και στον χώρο εργασίας. Με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι ανισότητες όσον αφορά την απασχόληση, τις αμοιβές και τις ευθύνες φροντίδας συσσωρεύονται, με αποτέλεσμα να διευρύνεται το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την εισοδηματική ασφάλεια, τις συντάξεις και την οικονομική ανεξαρτησία σε μεγαλύτερη ηλικία.

Οι μειονεκτούσες ομάδες αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες που απαιτούν διασταυρωτική προσέγγιση. Κατά μέσο όρο, πάνω από το ένα τέταρτο της εισοδηματικής ανισότητας στην αγορά της Ευρώπης μπορεί να αποδοθεί σε κληρονομικούς παράγοντες, όπως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων¹⁵ ή ο τόπος κατοικίας. Οι νέοι με αναπηρία συχνά δυσκολεύονται όταν ενηλικιώνονται, λόγω αδυναμιών στη μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση. Τα παιδιά εξακολουθούν να διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας απ' ό,τι ο συνολικός πληθυσμός. Οι διαφορές μεταξύ περιοχών, ιδίως σε ό,τι αφορά τις αγροτικές και τις απομακρυσμένες περιοχές, περιορίζουν την πρόσβαση σε ποιοτική κατάρτιση, στέγαση, μεταφορές και συνδεσιμότητα, ενισχύοντας την έξοδο ανθρώπινου δυναμικού και αυξάνοντας το ποσοστό των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (EEAK).

Τα διαρθρωτικά εμπόδια στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην απασχόληση, η φτώχεια, το υψηλό κόστος στέγασης και η δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες συσσωρεύονται και συχνά μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, ενώ γίνονται ιδιαίτερα αισθητά από άτομα που αντιμετωπίζουν διακρίσεις, μεταξύ άλλων άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο, Ρομά και ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Η υιοθέτηση μιας προοπτικής για όλη τη διάρκεια του βίου δεν είναι κάτι που αφορά μόνο τις σημερινές γενιές. Με την εξέταση των μακροπρόθεσμων δημογραφικών, τεχνολογικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών και κοινωνικοοικονομικών τάσεων, μπορούμε να προβλέψουμε τις ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν στις **μελλοντικές γενιές** και τις απειλές που θα αντιμετωπίσουν. Παρόλο που επί του παρόντος δεν μπορούν ούτε να ψηφίσουν ούτε να εκφράσουν τις απόψεις τους, οι επιλογές που γίνονται σήμερα θα διαμορφώσουν τον ορίζοντα των ευκαιριών τους. Ως εκ τούτου, η διαγενεακή δικαιοσύνη απαιτεί να αντιμετωπιστούν τα υφιστάμενα κενά και παράλληλα να δημιουργηθεί ένα μέλλον στο οποίο θα μπορούν να ευημερούν όσοι και όσες δεν έχουν ακόμη γεννηθεί.

3. Τι θα συμβεί αν δεν αναλάβουμε δράση: το κόστος της μη ανάληψης δράσης

Η διαγενεακή δικαιοσύνη αποτελεί στρατηγική επιλογή για την ΕΕ. Οι εκλογικοί κύκλοι έχουν συχνά στενά χρονικά περιθώρια, κάτι που ενισχύει τα κίνητρα υπέρ της υιοθέτησης βραχυπρόθεσμων προοπτικών. Όταν κατά τη χάραξη των πολιτικών δεν λαμβάνονται επαρκώς

¹⁴ [The gender pay gap situation in the EU - European Commission](#) (Η κατάσταση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων στην ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή)· [Employment gaps for women & people with disabilities - Eurostat](#) (Χάσματα απασχόλησης για τις γυναίκες και τα άτομα με αναπηρία — Eurostat).

¹⁵ ΟΟΣΑ (2025), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities* (Να έχεις και να μην έχεις — Τρόπος γεφύρωσης του χάσματος ευκαιριών), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

υπόψη οι διαγενεακές επιπτώσεις τους, το αποτέλεσμα είναι η σταδιακή συσσώρευση του οικονομικού, περιβαλλοντικού, οικονομικού και δημοκρατικού κόστους. Για την κλιματική αλλαγή και μόνο, η αδράνεια θα στοιχίσει στην ΕΕ τη μείωση του ΑΕΠ της από 7 % έως και κατά διψήφια ποσοστά έως το τέλος του αιώνα¹⁶. Οι οικονομικές απώλειες που σχετίζονται με το κλίμα επιταχύνονται ακόμη περισσότερο¹⁷.

Σε περιοχές με άνιση κατανομή των ευκαιριών μεταξύ γενεών, περιοχών και κοινωνικών ομάδων, ελλοχεύει ο κίνδυνος αυξανόμενης συγκέντρωσης των οικονομικών οφελών. Ενδέχεται να αποδυναμωθεί η κοινωνική κινητικότητα, να διευρυνθούν οι ανισότητες και να υπονομευθεί η εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη ως προς τις ευκαιρίες ζωής. Λιγότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους θεωρούν ότι έχουν ίσες ευκαιρίες να προοδεύσουν στη ζωή τους, και μόνο το 38 % κρίνει δίκαιη την έκβαση των περισσότερων καταστάσεων στη ζωή τους, στοιχείο που καταδεικνύει ότι όλο και περισσότερα άτομα μοιράζονται την αντίληψη ότι η ζωή δεν είναι δίκαιη¹⁸. Η αντίληψη αυτή αναδεικνύει πόσο σημαντική είναι η αντιμετώπιση των αναδυόμενων ανισοτήτων, οι οποίες συνεπάγονται τη μεταβίβαση οικονομικών μειονεκτημάτων μεταξύ των γενεών, προτού καταστούν διαρθρωτικές.

Η αδράνεια μπορεί επίσης να επηρεάσει τη δημοκρατική ανθεκτικότητα. Όταν η αντίληψη για τις πολιτικές μπορεί να είναι ότι αυτές δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στην εναλλαγή των γενεών, η εμπιστοσύνη στους θεσμούς μπορεί να μειωθεί. Παρόλο που η εμπιστοσύνη στην ΕΕ παραμένει συγκριτικά υψηλή, είναι πολύ σημαντικό να αξιοποιήσουμε αυτήν την εμπιστοσύνη για να ενισχύσουμε τη συμμετοχή των πολιτών και τη δημοκρατική ανθεκτικότητα. Η κοινωνική απομόνωση μπορεί να συσχετιστεί με χαμηλότερη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, χαμηλότερη συμμετοχή των ψηφοφόρων και συνολικά με μειωμένη ενασχόληση με την πολιτική¹⁹. Η παραπληροφόρηση μπορεί να διαβρώσει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τα μέσα ενημέρωσης, να θέσει σε κίνδυνο τις εκλογές και να παρεμποδίσει την ικανότητα των πολιτών να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις²⁰. Με τον τρόπο αυτόν, η έκθεση των κοινωνιών σε κλυδωνισμούς γίνεται μεγαλύτερη, ενώ οι κοινωνίες στηρίζονται περισσότερο στην εκ των υστέρων αντίδραση και μειώνεται η ικανότητά τους να επενδύουν με αυτοπεποίθηση στο μέλλον.

Ως εκ τούτου, το κόστος της μη ανάληψης δράσης για τη διαγενεακή δικαιοσύνη δεν είναι μόνο οικονομικό· είναι επίσης δημοκρατικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό. Η αντιμετώπιση των πιέσεων στη στέγαση, τις δεξιότητες, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τα δημόσια οικονομικά, τους φυσικούς πόρους, το κλίμα, τα συστήματα φροντίδας και πρόνοιας και στην πρόσβαση σε υπηρεσίες παρέχει μια ουσιαστική ευκαιρία για την ενδυνάμωση των νεότερων γενεών, επιβεβαιώνοντας παράλληλα τη σημασία της διασφάλισης της αλληλεγγύης και της δικαιοσύνης για όλες τις ηλικίες. Ως εκ τούτου, η διαγενεακή δικαιοσύνη δεν αποτελεί πρόσθετο στόχο, αλλά προϋπόθεση για τη σταθερότητα, τη νομιμότητα, καθώς και τη βιώσιμη και καθαρή ανάπτυξη για τις επόμενες δεκαετίες.

¹⁶ [Impact assessment for the 2040 climate target, SWD\(2024\) 63 final, Part 2/5, Annex 7, Section 3](#) {Εκτίμηση επιπτώσεων για τον κλιματικό στόχο για το 2040 [SWD(2024) 63 final], μέρος 2/5, παράρτημα 7, ενότητα 3}.

¹⁷ [Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Indicators | Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος \(ΕΟΠ\)](#). Το 25 % των οικονομικών απωλειών ύψους 822 δις. EUR των τελευταίων 45 ετών οι οποίες σχετίζονται με το κλίμα έλαβε χώρα μόλις τα τελευταία 4 έτη.

¹⁸ [Fairness, Inequality and Inter-Generational Mobility - February 2023 - Eurobarometer survey](#) (Δικαιοσύνη, ανισότητα και κινητικότητα μεταξύ των γενεών — Φεβρουάριος 2023 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου).

¹⁹ [Loneliness risk factors and consequences - The Joint Research Centre:EU Science Hub](#) (Παράγοντες κινδύνου μοναξιάς και συνέπειες — Κοινό Κέντρο Ερευνών: Επιστημονικός κόμβος ΕΕ).

²⁰ [Κώδικας δεοντολογίας της ΕΕ για την παραπληροφόρηση | Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#). Το 63 % των νεότερων Ευρωπαίων εκτίθεται σε ψευδείς ειδήσεις πάνω από μία φορά την εβδομάδα, ενώ το 51 % των Ευρωπαίων πιστεύει ότι έχει εκτεθεί σε παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο.

4. Δημιουργία νέων θεμελίων για τη δικαιοσύνη: ένα νέο «συμβόλαιο» μεταξύ των γενεών

Η διαγενεακή δικαιοσύνη εξαρτάται από την ενίσχυση των θεμελίων στα οποία βασίζεται η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Στην παρούσα στρατηγική παρουσιάζεται ένα νέο διαγενεακό «συμβόλαιο», το οποίο βασίζεται στις συστάσεις της ομάδας Ευρωπαίων πολιτών και αντικατοπτρίζει την ανάγκη διεύρυνσης των ευκαιριών με την πάροδο του χρόνου, αντιμετώπισης των ανισοτήτων μεταξύ των περιοχών και διασφάλισης ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση μια πιο μακροπρόθεσμη οπτική. **Παρέχει κοινό πλαίσιο για την ευθυγράμμιση της ανάλυσης προοπτικών, της δικαιοσύνης και της υπευθυνότητας**, έτσι ώστε οι σημερινές επιλογές να βελτιώσουν τις ευκαιρίες τόσο για τις σημερινές όσο και για τις μελλοντικές γενιές, καθώς και **για την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού της ΕΕ**, συσπειρώνοντας τις γενιές γύρω από κοινούς στόχους, την επιμερισμένη ευθύνη και τη συλλογική επένδυση στο μέλλον.

Το νέο διαγενεακό «συμβόλαιο» βασίζεται σε τρεις διαστάσεις: 1) *δίκαιη χάραξη πολιτικής*, στην οποία θα ενσωματώνονται η μακροπρόθεσμη οπτική και η οπτική της νεολαίας· 2) *δίκαιες ευκαιρίες* που συσπειρώνουν τις γενιές γύρω από κοινούς στόχους για ένα καλύτερο μέλλον, και 3) *δίκαιοι τόποι* που προωθούν τη διαγενεακή δικαιοσύνη σε όλες τις περιοχές.

4.1. Δίκαιη χάραξη πολιτικής - ενσωμάτωση της μακροπρόθεσμης οπτικής και της οπτικής της νεολαίας

Η *δίκαιη χάραξη πολιτικής* προϋποθέτει τη συστηματική συνεκτίμηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των αποφάσεων παράλληλα με τους βραχυπρόθεσμους στόχους. Οι νόμοι, οι προϋπολογισμοί και οι μεταρρυθμίσεις διαμορφώνουν τις ευκαιρίες με την πάροδο του χρόνου και οι επιλογές που γίνονται σήμερα μπορούν να αποφέρουν μακροχρόνια οφέλη —ή να δημιουργήσουν κόστος— για τις μελλοντικές γενιές. Η υιοθέτηση μιας πιο μακροπρόθεσμης και συστημικής προοπτικής συμβάλλει ώστε να διασφαλιστεί ότι οι βραχυπρόθεσμες λύσεις δεν θα δημιουργήσουν στο μέλλον κινδύνους ή επιβαρύνσεις που θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Αυτό υποδηλώνει προσεγγίσεις διακυβέρνησης που βασίζονται σε προβλέψεις και τεκμηριωμένα στοιχεία. Μέσω του θεματολογίου της για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η ΕΕ πρωτοστατεί όσον αφορά τη χρηστή διακυβέρνηση και την προληπτική λήψη αποφάσεων²¹. Χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία, όπως εκθέσεις στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών στο πλαίσιο της στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών και οι δημόσιες διαβουλεύσεις, ώστε η τεκμηριωμένη εξέταση των συμβιβασμών να αποτελέσει ένα μέσο που θα συμβάλλει στον έγκαιρο εντοπισμό των κινδύνων και στην τεκμηρίωση των επιλογών πολιτικής. Οι προσεγγίσεις αυτές στηρίζουν τη χάραξη ανθεκτικότερων και ορθότερων πολιτικών σε όλους τους τομείς.

Η *δίκαιη χάραξη πολιτικής* εξαρτάται επίσης από τη διασφάλιση ότι όσοι επηρεάζονται περισσότερο από αποφάσεις με μακροπρόθεσμο αντίκτυπο μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους μέσω της συμμετοχής τους στις συζητήσεις. Η διασφάλιση αυτή συνεπάγεται

²¹ ΟΟΣΑ (2025), *Better Regulation Practices across the European Union 2025* (Πρακτικές βελτίωσης της νομοθεσίας ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση 2025), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

τη δημιουργία ουσιαστικών και αναλογικών ευκαιριών για τους νέους προκειμένου να συμβάλουν στις συζητήσεις πολιτικής που διαμορφώνουν το μέλλον τους.

Οι αποφάσεις του σήμερα συχνά έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις μελλοντικές γενιές, είτε από οικονομική, κοινωνική είτε από περιβαλλοντική άποψη. Οι παρακάτω δράσεις θα διασφαλίσουν ακόμα περισσότερο ότι οι μακροπρόθεσμες παράμετροι ενσωματώνονται με συνεκτικό τρόπο στον σχεδιασμό των πολιτικών.

Για τη στήριξη της δίκαιης χάραξης πολιτικής, η Επιτροπή:

1. **Θα στηρίξει την ανάπτυξη του μελλοντοστρεφούς γραμματισμού στις δημόσιες διοικήσεις** σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ με τη δημοσίευση μιας πολύγλωσσης δέσμης μέτρων για τη μελλοντοστρεφή χάραξη πολιτικής.
2. **Θα ενισχύσει τη χρήση της στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών στη χάραξη πολιτικής**, για παράδειγμα με την υποστήριξη του εργαλείου για τη μελλοντική ισορροπία «*Futures Balance Tool*», ενός εργαλείου που βασίζεται στην ΤΝ για τη διενέργεια μελλοντοστρεφών αναλύσεων πολιτικής στον τομέα της ανάπτυξης σε συνεργασία με το εργαστήριο των Ηνωμένων Εθνών «*Beyond Lab*».
3. **Θα συνεχίσει τη συστηματική εφαρμογή του ελέγχου της νομοθεσίας από τη σκοπιά της νεολαίας, καθώς και τη διεξαγωγή διαλόγων πολιτικής με τη νεολαία**, στις βασικές πρωτοβουλίες του προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για την εξέταση του δυνητικού αντικτύπου των νέων πολιτικών στους νέους.
4. **Θα αναθέσει στην ευρωπαϊκή ομάδα για τη δεοντολογία της επιστήμης και των νέων τεχνολογιών (ΕΟΔ)** την υποβολή αναλύσεων και συστάσεων σχετικά με το δίκαιο ψηφιακό μέλλον, την ΤΝ και τα ψηφιακά δημόσια αγαθά.
5. **Θα δημοσιεύσει έκθεση προόδου σχετικά με τη στρατηγική για τη διαγενεακή δικαιοσύνη** στις αρχές του 2028, η οποία θα τροφοδοτήσει τη συμβολή της ΕΕ στη συνέχεια που θα δοθεί από τον ΟΗΕ στη δήλωση για τις μελλοντικές γενιές.
6. **Θα δημοσιεύσει χάρτη πορείας για τη μακροζωία**, με σκοπό τη χαρτογράφηση ιδιαίτερων θεμάτων πολιτικής σχετικά με την ηλικία για όλες τις ηλικιακές ομάδες, προκειμένου να προσδιοριστούν στρατηγικές ευκαιρίες για την ενεργό διαμόρφωση της ζωής των πολιτών, ώστε να είναι μεγαλύτερη σε διάρκεια, υγιέστερη και οικονομικά ασφαλής.

Εμπνευσμένες πρακτικές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

- Παραδείγματα θεσμοθέτησης της μακροπρόθεσμης οπτικής υπάρχουν σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ με διάφορες μορφές: Στη Φινλανδία (*Επιτροπή για το Μέλλον*)²², στην Ισπανία (*Εθνικό Γραφείο Προοπτικών και Στρατηγικής*)²³ και στη Μάλτα (*Θεματοφύλακας των Μελλοντικών Γενεών*)²⁴.
- Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ διενεργούν ειδικές εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων στη νεολαία και/ή στις μελλοντικές γενιές: Αυστρία (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Βέλγιο/Φλάνδρα (*JoKER*), Γαλλία (*Clause d'impact jeunesse*), Γερμανία (*Jugend-Check*), Ιταλία (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Κάτω Χώρες (*Generatietoets*), Σουηδία (*Barnkonsekvensanalys*) και Φινλανδία (*Lapsivaikutusten arviointi*).

²² Η φινλανδική «*Επιτροπή για το Μέλλον*» είναι ένα μόνιμο κοινοβουλευτικό όργανο που θεσμοθετεί την ενσωμάτωση της ανάλυσης προοπτικών στη διακυβέρνηση.

²³ Το «*Εθνικό Γραφείο Προοπτικών και Στρατηγικής*» της Ισπανίας συντονίζει την εφαρμογή του χάρτη πορείας «Ισπανία 2050», θεσμοθετώντας την ενσωμάτωση της στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών στη διακυβέρνηση για την ευθυγράμμιση των υφιστάμενων πολιτικών με τους μακροπρόθεσμους στόχους για τη διαγενεακή ισοτιμία.

²⁴ Η μαλτέζικη επιτροπή «*Θεματοφύλακας των Μελλοντικών Γενεών*» αποτελεί επιτροπή υψηλού επιπέδου που υποβάλλει σε έλεγχο τους κυβερνητικούς τομείς για να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης δεν θέτουν σε κίνδυνο τους μελλοντικούς πολίτες.

4.2. Δίκαιες ευκαιρίες — συσπείρωση των γενεών γύρω από κοινούς στόχους για ένα καλύτερο μέλλον

Για να υπάρχουν δίκαιες ευκαιρίες, τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει να μπορούν να χτίσουν τη ζωή τους σε στέρεα θεμέλια. Οι συνθήκες διαβίωσης στην πρώιμη ηλικία διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό τη μελλοντική έκβαση της ζωής, ενώ τα μειονεκτήματα που δεν αντιμετωπίζονται εγκαίρως τείνουν να συσσωρεύονται με την πάροδο του χρόνου. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο μιας διαγενεακής προσέγγισης δίνεται προτεραιότητα στην πρόληψη σε πρώιμο στάδιο, στη στοχευμένη στήριξη και στην ορθή διαχείριση της μετάβασης στην ενηλικίωση και αναγνωρίζεται ότι δημιουργούνται δίκαιες ευκαιρίες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.

Οι πολιτικές που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους, ιδίως σε άτομα που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και/ή αντιμετωπίζουν διακρίσεις, είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών. Αυτό περιλαμβάνει συνεχείς επενδύσεις στην προσχολική ανάπτυξη, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις δεξιότητες, την πρόσβαση στον πολιτισμό, τη συμμετοχή και τις υποδομές, τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, την πρόσβαση στην υγεία, την πρόσβαση στη στέγαση, τις μεταφορές και άλλες βασικές υπηρεσίες, καθώς και στοχευμένη στήριξη σε βασικά σημεία μετάβασης στη ζωή ενός ανθρώπου, όπως η αποφοίτηση από το σχολείο, η είσοδος στην αγορά εργασίας ή η δημιουργία ανεξάρτητου νοικοκυριού. Περιλαμβάνει επίσης την προώθηση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού, που είναι αναγκαίος για την ενδυνάμωση των νέων ώστε να διασφαλίζεται η οικονομική ανεξαρτησία και η ένταξή τους στην οικονομία²⁵. Με την έγκαιρη αντιμετώπιση των κινδύνων και τη στήριξη των παιδιών που έχουν ανάγκη²⁶, τα μέτρα αυτά συμβάλλουν στην πρόληψη της παγίωσης των ανισοτήτων και στη μείωση της πίεσης στα κοινωνικά συστήματα μακροπρόθεσμα. Για να είναι αποτελεσματικά, τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να εστιάζουν μόνο στην ηλικία, αλλά να λαμβάνουν υπόψη και τις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων και των μειονεκτουσών ομάδων.

Η διαγενεακή δικαιοσύνη είναι δυνατή μόνο όταν υπάρχει δίκαιη κατανομή του πλούτου που δημιουργείται από την κοινωνία. Οι ανισότητες στην κατανομή του πλούτου και οι διαφορές όσον αφορά τη φορολογία των περιουσιακών στοιχείων και τη φορολογία κληρονομιάς στις κοινωνίες μας διαμορφώνουν τον τρόπο μεταβίβασης των απειλών και των ευκαιριών μεταξύ των γενεών. Η άρση των διαρθρωτικών φραγμών που επηρεάζουν δυσανάλογα τις νεότερες ηλικιακές ομάδες είναι επίσης ζωτικής σημασίας για να ανακοπεί η μεταβίβαση των μειονεκτημάτων και παράλληλα να διασφαλιστούν η διατήρηση της ασφάλειας των ηλικιωμένων, η συμπερίληψή τους και η δυνατότητά τους να συμβάλλουν και όταν γηράσκουν. Η οικονομική προσιτότητα της στέγασης, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, η σταθερή και ικανοποιητική επαγγελματική πορεία, η υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας —συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγειονομικής περίθαλψης— και η ικανότητα συνδυασμού εργασίας, μάθησης και οικογενειακής ζωής διαμορφώνουν το κατά πόσον οι νέοι μπορούν να συμβάλουν πλήρως στην κοινωνία και να σχεδιάσουν με αυτοπεποίθηση το μέλλον τους. Σε μεγάλο βαθμό, παρέχουν επίσης τη δυνατότητα για τη δημιουργία διαγενεακών γειτονιών, για συμμετοχή και για διάλογο.

Η εφαρμογή αυτών των αρχών στην πράξη προϋποθέτει στοχευμένες και τεκμηριωμένες δράσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική επικεντρώνεται στην ενίσχυση της αναλυτικής

²⁵ Δράσεις για την προώθηση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού έχουν διατυπωθεί στην [ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τον χρηματοοικονομικό γραμματισμό](#) του 2025 [COM(2025) 681 final].

²⁶ Σύμφωνα με τις αρχές της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, [European Child Guarantee - Employment, Social Affairs and Inclusion](#) (Ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά — Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη).

βάσης για τη διαγενεακή δικαιοσύνη μέσω της κατάρτισης ειδικού **δείκτη διαγενεακής δικαιοσύνης**. Θα σχεδιαστεί έτσι ώστε να αποτυπώνει τις ανισότητες στις ευκαιρίες μεταξύ των σημερινών γενεών και σε βάθος χρόνου, παρακολουθώντας δείκτες μέτρησης που συνδέονται στενά με τη διαγενεακή δικαιοσύνη. Η στρατηγική θα τονώσει επίσης τη συμμετοχή των πολιτών συσπειρώνοντας τις γενιές γύρω από κοινούς στόχους, ενισχύοντας τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ των γενεών, ισχυροποιώντας τη φωνή των παιδιών και των νέων και καταπολεμώντας τις διακρίσεις λόγω ηλικίας με την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

Για τη στήριξη των δίκαιων ευκαιριών, η Επιτροπή:

1. **θα καταρτίσει δείκτη διαγενεακής δικαιοσύνης** για τον εντοπισμό ευκαιριών και κενών, την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και την προώθηση της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών.
2. **θα αναπτύξει συλλογή βέλτιστων πρακτικών για τη διηλικιακή ισότητα**, με την υποστήριξη της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ισότητα και την ποικιλομορφία, με βάση την επικείμενη μελέτη σχετικά με τις διακρίσεις λόγω ηλικίας στην ΕΕ, η οποία θα παρέχει μια επισκόπηση των εθνικών σχεδίων δράσης ή των μέτρων για τη διηλικιακή ισότητα.
3. **θα ενθαρρύνει συνεργατικές ερευνητικές δραστηριότητες** που προωθούν τη διαγενεακή δικαιοσύνη στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
4. **θα διοργανώσει δημογραφικό φόρουμ** ως μέσο ανταλλαγής απόψεων και αμοιβαίας μάθησης για την αντιμετώπιση των δημογραφικών εξελίξεων.
5. **θα ενισχύσει τη συμμετοχή των πολιτών —ειδικότερα των νέων—** με την υποστήριξη συμμετοχικών και συμβουλευτικών διαδικασιών, μεταξύ άλλων μέσω:
 - α. προώθησης των διαγενεακών διαλόγων, της συμμετοχικής κατάρτισης του προϋπολογισμού, της συμμετοχικής ανάλυσης προοπτικών, των ομάδων πολιτών και των καινοτόμων διαδικτυακών εργαλείων τεχνολογίας των πολιτών.
 - β. διοργάνωσης της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Νεολαίας 2026 με θέμα την αλληλεγγύη και τη δικαιοσύνη.
 - γ. αύξησης της ευαισθητοποίησης, ιδίως όσον αφορά τη 16η Νοεμβρίου, ημερομηνία που σηματοδοτεί την Ημέρα Διαγενεακής Δικαιοσύνης.
6. **θα ενισχύσει τη διάσταση της διαγενεακής δικαιοσύνης στις πολιτικές της ΕΕ για τη νεολαία και τον αθλητισμό** μέσω της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία μετά το 2027 και του προγράμματος εργασιών της ΕΕ για τον αθλητισμό, καθώς και τη συμμετοχή των παιδιών στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ, μέσω της προώσπισης των δικαιωμάτων των παιδιών σε όλες τις συναφείς πολιτικές της ΕΕ²⁷ και αξιοποιώντας την πλατφόρμα της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών²⁸.

Εμπνευσμένες πρακτικές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

- **Στις Κάτω Χώρες, το πρόγραμμα δράσης «Promising Start»** παρέχει στήριξη σε παιδιά και τους γονείς τους για τις πρώτες 1 000 ημέρες.
- **Στο Βέλγιο, το CALICO αποτελεί ένα στεγαστικό έργο στις Βρυξέλλες που χρηματοδοτείται από την ΕΕ**, το οποίο στηρίζει την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τη στέγαση των γυναικών και την οικονομικά προσιτή ιδιοκτησία.

²⁷ Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού [COM(2021) 142 final].

²⁸ EU Children's Participation Platform | European Union (Πλατφόρμα της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών | Ευρωπαϊκή Ένωση).

- Στην Πολωνία, τα εργαστήρια κηπουρικής «Μαζί με τους ηλικιωμένους» προωθούν τους δεσμούς μεταξύ των γενεών και την ένταξη στην κοινότητα στο πλαίσιο ενός έργου του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

4.3. Δίκαιοι τόποι — διασφάλιση της διαγενεακής δικαιοσύνης σε όλες τις περιοχές

Η διαγενεακή δικαιοσύνη διαμορφώνεται όχι μόνο με βάση την ηλικία, το φύλο και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, αλλά και με βάση την τοποθεσία. Ο τόπος όπου ζουν οι άνθρωποι επηρεάζει σημαντικά την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό, στην απασχόληση, στη στέγαση, στις υπηρεσίες, στις ψηφιακές υποδομές, στην κινητικότητα και στις ευκαιρίες δημοκρατικής και κοινωνικής συμμετοχής. Οι εδαφικές ανισότητες —μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, διασυννοριακών περιοχών και μειονεκτουσών συνοικιών— μπορούν να εντείνουν τις ανισότητες με την πάροδο του χρόνου.

Στο πλαίσιο μιας εδαφικής προοπτικής για τη διαγενεακή δικαιοσύνη επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι οι διαφορετικές γενιές δεν βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της γεωγραφικής τους θέσης. Αυτό απαιτεί πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές συνθήκες και τον αντίκτυπο στο κλίμα και επενδύουν στη μακροπρόθεσμη ικανότητα των τόπων να στηρίζουν ευκαιρίες μεταξύ των γενεών. Η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση, σε ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών φροντίδας, σε μεταφορές, ψηφιακή συνδεσιμότητα, κοινωνικές υποδομές και εγκαταστάσεις αναψυχής διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο όσον αφορά το αν οι άνθρωποι μπορούν να παραμείνουν, να επιστρέψουν ή να οικοδομήσουν το μέλλον τους στις κοινότητές τους. Ταυτόχρονα, η εκπαιδευτική κινητικότητα και η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων βελτιώνουν τις ευκαιρίες, ιδίως για τους νέους, παρέχοντας τη δυνατότητα μεταφοράς δεξιοτήτων και γνώσεων και στηρίζοντας τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

Η ενίσχυση των διαγενεακών συνδέσεων σε τοπικό επίπεδο συμβάλλει επίσης στην ανθεκτικότητα και στην κοινωνική συνοχή. Οι κοινοτικές εγκαταστάσεις, οι κοινόχρηστοι δημόσιοι χώροι και οι τοπικές υπηρεσίες μπορούν να στηρίξουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, να μειώσουν την απομόνωση και να προωθήσουν την αμοιβαία στήριξη —ειδικότερα σε περιοχές που υφίστανται δημογραφικές αλλαγές ή βρίσκονται σε οικονομική μετάβαση. Η ενίσχυση της πρόσβασης και της συμμετοχής των ανθρώπων στον πολιτισμό προάγει τις κοινές αξίες και την κοινωνική συνοχή, ενδυναμώνοντας όλες τις γενιές.

Η διασφάλιση δίκαιων τόπων αφορά στοχευμένες, τοποκεντρικές δράσεις —οι οποίες διεξάγονται σε συνεργασία με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές— που ενισχύουν τις ευκαιρίες για τις νεότερες γενιές, στηρίζουν την υγιά και ενεργό γήρανση εντός των τοπικών κοινοτήτων, προωθούν την ανταλλαγή πείρας μεταξύ περιοχών και προάγουν πρωτοβουλίες που ενισχύουν τις διαγενεακές συνδέσεις εντός των κοινοτήτων.

Για τη στήριξη των δίκαιων τόπων, η Επιτροπή:

1. Θα δρομολογήσει την πρωτοβουλία «*Voices of the Future*» (Φωνές του μέλλοντος) με την Επιτροπή των Περιφερειών, στο πλαίσιο της οποίας οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές καλούνται να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση του μέλλοντος των περιφερειών τους (όπως ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας).

2. **Θα προωθήσει την έμπνευση, τη σύνδεση και την αμοιβαία φροντίδα** με τη δημιουργία διαγενεακών συμπράξεων με βιβλιοθήκες, μουσεία, αθλητικές οργανώσεις και κοινοτικά κέντρα, καθώς και με πολιτιστικά, ακαδημαϊκά, δημιουργικά, μακρόπνοα προγράμματα, όπως:
 - α. Προώθηση των διαγενεακών πολιτιστικών ανταλλαγών και της ένταξης σύμφωνα με την Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη.
 - β. Ανάδειξη συμπεριληπτικών, προσβάσιμων και βιώσιμων λύσεων μεταφορών για όλες τις γενιές μέσω της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Κινητικότητας 2026.
 - γ. Προώθηση των διαγενεακών δραστηριοτήτων μέσω του αθλητισμού, ειδικότερα πρωτοβουλιών που φέρνουν σε επαφή τις γενιές και παρέχουν ευκολότερη πρόσβαση στον αθλητισμό και στη σωματική άσκηση για όλες τις ηλικίες —με το βραβείο αθλητισμού της ΕΕ #BeActive EU Sport για την κατηγορία «μεταξύ γενεών».
3. **Θα διαφυλάξει και θα αναζωογονήσει τους δημόσιους χώρους για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της βιωσιμότητας** μέσω της πρωτοβουλίας για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους και των δραστηριοτήτων της σε επίπεδο κοινοτήτων, καθώς και μέσω της γνώσης σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζουν οι δημόσιοι χώροι στη δημοκρατική ανθεκτικότητα.

Εμπνευσμένες πρακτικές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

- Σε ολόκληρη την Ευρώπη, το έργο «Phōnē - Giving Minority Languages a Voice» επικεντρώνεται στην προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας, συνδέοντας ομιλητές μειονοτικών γλωσσών σε ολόκληρη την Ευρώπη, προωθώντας τη διαγενεακή αφήγηση ιστοριών και τις κοινοτικές θεατρικές παραγωγές.
- Στη Σλοβενία, στο πλαίσιο του έργου «Παλμός της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας» μεταφράζονται και προωθούνται σύγχρονα ευρωπαϊκά έργα για την προαγωγή της ευρωπαϊκής ταυτότητας και της συμπεριληπτικότητας, με την προσέλευση κοινού όλων των ηλικιών μέσω της διαγενεακής συνεργασίας και των ψηφιακών μέσων.
- Σε ολόκληρη την Ευρώπη, το πρόγραμμα εθελοντών για την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά αφορά την αναγέννηση χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω μαθημάτων κατάρτισης με θέμα «Παραδοσιακή βιοτεχνία στην πράξη», γεφυρώνοντας γενιές και πολιτισμούς και επιδεικνύοντας βιώσιμες πρακτικές πολιτιστικής κληρονομιάς για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.
- Στη Γαλλία, η πρωτοβουλία «La république des hyper voisins» συνενώνει τους κατοίκους μιας συνοικίας του Παρισιού με σκοπό τη διοργάνωση μιας ετήσιας εκδήλωσης όπου όλοι καλούνται να έρθουν πιο κοντά γευματίζοντας μαζί στον δρόμο.

5. Ενσωμάτωση της διάστασης της διαγενεακής δικαιοσύνης σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ

Η διαγενεακή δικαιοσύνη δεν αποτελεί έναν νέο τομέα πολιτικής. Πρόκειται για μια πρόσκληση να εξεταστούν σαφέστερα οι μακροπρόθεσμες συνέπειες των υφιστάμενων επιλογών και να διασφαλιστεί ότι το κόστος, οι κίνδυνοι ή οι περιορισμοί των αποφάσεων που λαμβάνουμε σήμερα δεν θα μετακυλούνται από γενιά σε γενιά.

Η ενσωμάτωση της διαγενεακής δικαιοσύνης στη χάραξη πολιτικής αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της παρούσας στρατηγικής. Εάν δεν λαμβάνεται συστηματικά υπόψη στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή και στην αξιολόγηση των πολιτικών, δεν μπορεί να έχει αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, η διαγενεακή δικαιοσύνη δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως χωριστό σκέλος πολιτικής, αλλά ως κατευθυντήρια αρχή που διέπει όλες τις πολιτικές και τις δαπάνες μας. Απαιτείται, μεταξύ άλλων, να προστατεύσουμε τους νέους όχι μόνο μέσω των

έξυπνων επενδύσεων, αλλά και διασφαλίζοντας ότι δεν θα κληθούν να εξοφλήσουν τα χρέη του παρελθόντος. Απαιτούνται εργαλεία για να διασφαλιστεί ότι οι μεταρρυθμίσεις που ξεκινούν να υλοποιούνται σήμερα σχεδιάζονται με γνώμονα τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπό τους. Απαιτείται επίσης να διασφαλιστεί η ενσωμάτωση των συμφερόντων των ηλικιωμένων στη χάραξη πολιτικής. Η προσέγγιση αυτή αποτυπώνεται στο *πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο* (στο εξής: ΠΔΠ) (ιδίως μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+)²⁹ ή στο *Ευρωπαϊκό Εξάμηνο*, το οποίο αποτελεί το πλαίσιο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης στην ΕΕ, με την έγκριση μακροπρόθεσμων μεταρρυθμίσεων που είναι ταυτοχρόνως επαρκείς και βιώσιμες. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή —ως εργοδότης— μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση, ενισχύοντας τη δέσμευσή της για μηδενική ανοχή στις διακρίσεις λόγω ηλικίας και προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των γενεών στον χώρο εργασίας.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται ήδη σε πολλούς τομείς με γνώμονα την επίτευξη σημαντικού μακροπρόθεσμου αντικτύπου. Ως εκ τούτου, σκοπός της παρούσας ενότητας είναι να αναδειχθούν οι τομείς στους οποίους η ενσωμάτωση μιας διαγενεακής προοπτικής προσθέτει σαφή αξία, ενισχύει τη συνέπεια και στηρίζει τη διατηρησιμότητα και τη νομιμότητα της δράσης της ΕΕ υπό το πρίσμα των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει για το σύμφωνο για το μέλλον και για τη δήλωση για τις μελλοντικές γενιές.

... με την τόνωση της ανταγωνιστικότητας χωρίς εξάντληση των πόρων

Η διαγενεακή δικαιοσύνη εξαρτάται από την ικανότητα της Ευρώπης να παραμένει ανταγωνιστική, καινοτόμος και οικονομικά ανθεκτική με την πάροδο του χρόνου. Για να διασφαλιστεί η ευημερία των μελλοντικών γενεών, η ανάπτυξη πρέπει να επιδιώκεται κατά τρόπο με τον οποίο θα αποφεύγεται η εξάντληση των πόρων από τους οποίους εξαρτάται η ευημερία τους. Οι επενδύσεις σε βιομηχανίες που είναι προσανατολισμένες στο μέλλον δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας εντός της Ευρώπης, ενισχύουν τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα και υποστηρίζουν την κορυφαία στρατηγική αυτονομία και τη δημιουργία μιας ισχυρής, ανταγωνιστικής οικονομίας. Οι βιώσιμες και ανθεκτικές στις μελλοντικές εξελίξεις οικονομικές και βιομηχανικές πολιτικές που προωθούν τις ανταγωνιστικές αγορές είναι ζωτικής σημασίας για την ποιοτική απασχόληση και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Οι επενδύσεις σε υποδομές και καινοτόμες εταιρείες είναι εξίσου απαραίτητες για την επέκταση των ευκαιριών τόσο για τις σημερινές όσο και για τις μελλοντικές γενιές³⁰. Με τη στήριξη της παραγωγικότητας, της στρατηγικής αυτονομίας και της ανάπτυξης βιομηχανιών προσανατολισμένων στο μέλλον, η ανταγωνιστικότητα συμβάλλει στη διαγενεακή δικαιοσύνη, διασφαλίζοντας ότι οι μελλοντικές γενιές θα κληρονομήσουν σημαντικά πλεονεκτήματα σε επίπεδο κεφαλαίων, κοινωνίας και περιβάλλοντος, καθώς και μια εύρωστη και ευπροσάρμοστη οικονομική βάση.

... με την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και την προώθηση ενός ισχυρού ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου

Υπάρχει ισχυρή διαγενεακή δικαιοσύνη όταν οι πολιτικές διευρύνουν τις ικανότητες συμμετοχής, προσαρμογής και σχεδιασμού των πολιτών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Αυτό σημαίνει ότι υφίστανται ισχυρά συστήματα κοινωνικής προστασίας και φροντίδας,

²⁹ Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ μπορεί να στηρίζει πολλές δράσεις που μετριάζουν τον αντίκτυπο της δημογραφικής αλλαγής, όπως η πρόσβαση στην απασχόληση (μεταξύ άλλων για ηλικιωμένους, νέους και γυναίκες), η πρόσβαση στην παιδική φροντίδα και σε υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες και η εφαρμογή της εγγύησης για τα παιδιά και των εγγυήσεων για τη νεολαία. Η εστίαση αυτή ενισχύεται περαιτέρω στις προτάσεις της Επιτροπής για το επόμενο ΠΔΠ, με τις οποίες εισάγεται ειδικό άρθρο σχετικά με τη δημογραφική αλλαγή στον κανονισμό ΕΚΤ.

³⁰ Βλ. για παράδειγμα την *Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Στρατηγική*, την *Προβίδα Ανταγωνιστικότητας* ή τη *στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις*.

στη στήριξη των οποίων μπορούν να βασίζονται όλοι, σε κάθε στάδιο της ζωής τους, όταν χρειάζεται³¹.

Οι δεξιότητες και η διά βίου μάθηση διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση ότι όλες οι γενιές μπορούν να προσαρμοστούν στις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα στους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας να παραμείνουν ενεργοί. Πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως η *Ένωση Δεξιοτήτων* και ο *Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης*, υποστηρίζουν τα κράτη μέλη στην πρόβλεψη και την αντιμετώπιση των αναγκών σε δεξιότητες, στην προώθηση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανεπιδίκευσης για την παράταση του εργασιακού βίου, στη γεφύρωση του χάσματος ψηφιακών δεξιοτήτων, στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και, όπου απαιτείται, στην προσέλκυση ταλέντων από χώρες εκτός Ευρώπης³². Η πρωτοβουλία «Blue Carpet» που περιλαμβάνεται στη στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις στηρίζει την προσέλκυση και τη διατήρηση επαγγελματιών, φοιτητών και ερευνητών υψηλής ειδίκευσης στη δράση *Επιλέξτε την Ευρώπη*.

Οι ισχυρές πολιτικές για τον πολιτισμό και τον αθλητισμό διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση της διαγενεακής δικαιοσύνης, στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και στη στήριξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας μέσω της προώθησης της συμμετοχής, της αλληλεγγύης και των κοινών αξιών μεταξύ των ηλικιακών ομάδων.

Τα προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus+, υποστηρίζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και τη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες, συμβάλλουν στην προώθηση της ανάπτυξης κοινωνικών και διαπολιτισμικών ικανοτήτων, της κριτικής σκέψης και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας και (ιδίως μέσω του σκέλους τους για τη νεολαία) προάγουν τη διαγενεακή ισότητα και μάθηση. Το *Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης*³³ παρέχει στήριξη σε διαγενεακές ομάδες εθελοντών σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο για την απόκτηση δεξιοτήτων, βασικών ικανοτήτων και ευρωπαϊκών αξιών, συμβάλλοντας στην αλληλεγγύη και στη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών.

Η **οικονομική προσιτότητα της στέγασης** έχει αναδειχθεί ως μια ιδιαίτερα εμφανής διαγενεακή πρόκληση³⁴. Οι νέοι αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση σε κοινωνική, οικονομικά προσιτή στέγαση με καλή εξυπηρέτηση, ενώ πολλοί ηλικιωμένοι ζουν σε ακατάλληλες συνθήκες ή σε συνθήκες απομόνωσης. Η δράση της ΕΕ συμβάλλει μέσω της πραγματοποίησης επενδύσεων, της εφαρμογής μέτρων διευκόλυνσης και της προώθησης μεταρρυθμίσεων και στοχευμένων πρωτοβουλιών που βελτιώνουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και επαρκή στέγαση, συμπληρώνοντας έτσι τις προσπάθειες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Η γήρανση των κοινωνιών αποτελεί ένα φαινόμενο που εγείρει επίσης διαγενεακά ζητήματα σχετικά με την **επάρκεια και τη βιωσιμότητα των συντάξεων, της υγειονομικής**

³¹ Προγράμματα της ΕΕ, όπως το *EU4Health*, ή πρωτοβουλίες όπως ο *χάρτης πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας*, η επικείμενη στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας, η ενισχυμένη ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά, η ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα και η *σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα* αποσκοπούν στην ενίσχυση της πρόσβασης στη φροντίδα και στη στήριξη των φροντιστών, στην προώθηση ποιοτικών θέσεων εργασίας, στη διασφάλιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες και μέσα προστασίας και στη διακοπή του κύκλου της φτώχειας.

³² Η *Ένωση Δεξιοτήτων* που εγκρίθηκε από την Επιτροπή το 2025 έχει ως στόχο να στηρίξει την ανάπτυξη ποιοτικών, συμπεριληπτικών και ευπροσάρμοστων συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και δεξιοτήτων προκειμένου να αποκτήσουν οι πολίτες σε ολόκληρη την Ευρώπη τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ευημερούν, καθώς και να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ με πρωτοβουλίες όπως η δημιουργία προγράμματος στήριξης βασικών δεξιοτήτων, θεματολογίου της ΕΕ για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές, συμμαχιών ευρωπαϊκών σχολείων και χάρτη πορείας για το 2030 σχετικά με το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων.

³³ *Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης | Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας*.

³⁴ Η ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη υπογράμμισε τη σημασία των *ασφαλών κατοικιών, των ισχυρών κοινοτήτων και της αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλες τις γενιές*.

περίθαλψης και της μακροχρόνιας φροντίδας, στο πλαίσιο των οποίων η δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών συνεπάγεται ότι η επάρκεια εξισορροπείται με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα³⁵. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τους δημογραφικούς μετασχηματισμούς και τους μετασχηματισμούς της αγοράς εργασίας απαιτεί ευρύ μείγμα πολιτικών, μεταξύ άλλων ενίσχυση των επικουρικών συντάξεων για την παροχή πρόσθετου εισοδήματος κατά την τρίτη ηλικία στους συνταξιούχους³⁶.

Η **ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας**³⁷ —σύμφωνα με την έκθεση Niinistö με τίτλο «Safer Together — A path towards a fully prepared Union»³⁸ (Πιο ασφαλείς μαζί — Πορεία προς μια πλήρως προετοιμασμένη Ένωση)— προωθεί μια προσέγγιση για το σύνολο της κοινωνίας όσον αφορά την ετοιμότητα και την ασφάλεια με δράσεις που απευθύνονται τόσο στις νεότερες όσο και τις παλαιότερες γενιές και στα ευάλωτα άτομα³⁹.

Η **Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας και η στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών** αποσκοπούν στην ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης για το σύνολο της κοινωνίας, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και των διαγενεακών συνδέσεων⁴⁰. Η διαφύλαξη της ακεραιότητας του σημερινού δημοκρατικού συστήματος συμβάλλει στο να διασφαλιστεί ότι οι μελλοντικές γενιές θα κληρονομήσουν ένα πολιτικό περιβάλλον που βασίζεται στη διαφάνεια, τη συμμετοχή και τη λογοδοσία, το οποίο αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών.

... με την προώθηση της διττής μετάβασης εντός των ορίων του πλανήτη

Η **πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση της ΕΕ έχουν σαφείς διαγενεακές επιπτώσεις**. Απαιτούν να επανεξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ χρησιμοποιεί τους πόρους, προστατεύει τα οικοσυστήματά της, εφοδιάζει τους εργαζομένους, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες με δεξιότητες, διασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα και τηρεί τα οικολογικά όρια εντός των οποίων πρέπει να ζήσουν οι μελλοντικές γενιές.

Οι πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα και το περιβάλλον βρίσκονται στο επίκεντρο της δράσης της ΕΕ με σκοπό τη διαφύλαξη του πλανήτη για τις μελλοντικές γενιές. Οι διαγενεακές πτυχές είναι εγγενείς στην πολιτική για το κλίμα, καθώς τυχόν καθυστέρηση στην ανάληψη δράσης συνεπάγεται υψηλότερο κόστος για τις μελλοντικές γενιές. Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της *Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας* και του *ευρωπαϊκού συμφώνου για τους ωκεανούς* αποσκοπούν στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, στη μείωση των εκπομπών και της χρήσης πεπερασμένων πόρων, τον περιορισμό της ρύπανσης, την αύξηση της κυκλικότητας, την προστασία της βιοποικιλότητας και τη στήριξη της πράσινης μετάβασης σε όλους τους τομείς για την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής οικονομίας. Οι διαστημικοί πόροι που ανήκουν στην ΕΕ, όπως το *Copernicus* και το *Galileo*, παρέχουν δεδομένα ασύγκριτης

³⁵ Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει το 2027 διάφορες εκθέσεις σχετικά με τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Στο πλαίσιο της έκθεσης σχετικά με την επαρκή κοινωνική προστασία στην τρίτη ηλικία θα πραγματοποιηθεί ολοκληρωμένη ανάλυση των τρόπων με τους οποίους τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής προστασίας συμβάλλουν στην προστασία του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού μεγαλύτερης ηλικίας μέσω πολιτικών συνταξιοδότησης, μακροχρόνιας φροντίδας και συναφών πολιτικών, ενώ η έκθεση του 2027 για τη δημογραφική γήρανση θα επικεντρωθεί σε προβλέψεις που δείχνουν τις οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού μακροπρόθεσμα, καλύπτοντας την περίοδο έως το 2080.

³⁶ Τον Νοέμβριο του 2025 η Επιτροπή εξέδωσε σειρά πρωτοβουλιών για την προώθηση της ανάπτυξης και της αύξησης της πρακτικής των επικουρικών συντάξεων στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων τη *σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα συστήματα παρακολούθησης των συντάξεων, τους πίνακες συντάξεων και την αυτόματη ένταξη*, C/2025/9300 final.

³⁷ *Στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ετοιμότητας*.

³⁸ *Safer together: A path towards a fully prepared Union — Ευρωπαϊκή Επιτροπή* (Πιο ασφαλείς μαζί: πορεία προς την πλήρως προετοιμασμένη Ένωση).

³⁹ Βλ., για παράδειγμα, τη δράση 29 σχετικά με τα σχολικά προγράμματα σπουδών, τη δράση 30 σχετικά με τα προγράμματα για τη νεολαία και τη δράση 27 σχετικά με την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τους κινδύνους και τις απειλές, η οποία περιλαμβάνει συνιστώσα για τα ευάλωτα άτομα.

⁴⁰ *Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας και η στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών*.

ακρίβειας και διευκολύνουν την παρακολούθηση και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Το *ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα* φέρνει σε επαφή κοινότητες, άτομα, οργανώσεις από ολόκληρη την ΕΕ και από διάφορες γενιές με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, την ανάπτυξη λύσεων για το κλίμα και τη συμβολή στην οικοδόμηση μιας καθαρής και ευημερούσας Ευρώπης. Η *ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας* καλεί σε ενίσχυση του εθελοντισμού και ενδυνάμωση των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και την ετοιμότητα. Ο *Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης*, συμπεριλαμβανομένου του *Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης* και της *Πλατφόρμας Δίκαιης Μετάβασης*, καθώς και το *Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα*, συμβάλλουν στην πρόληψη των νέων ανισοτήτων με τη στήριξη των περιφερειών, των κοινοτήτων, των ευάλωτων νοικοκυριών, των χρηστών των μεταφορών και των μικρών επιχειρήσεων που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση, διασφαλίζοντας ότι η κλιματική ουδετερότητα δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο⁴¹. Πρωτοβουλίες όπως το *διαγενεακό πρόγραμμα για τη γαλάζια οικονομία της Διατλαντικής Συμμαχίας Ωκεανογραφικής Έρευνας και Καινοτομίας* και το *πρόγραμμα πρεσβευτών νεολαίας της ΕΕ για τη βιοοικονομία* δίνουν τη δυνατότητα στους νέους να συμμετέχουν σε συζητήσεις πολιτικής σχετικά με τους ωκεανούς και τα ύδατα, τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων και τη βιοοικονομία. Η επικείμενη πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών της ΕΕ για την ανθεκτικότητα των υδάτων διαθέτει ειδικές έδρες για εκπροσώπους της νεολαίας, σύμφωνα με τη στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η εμφάνιση της τεχνητής νοημοσύνης (TN) παρέχουν σαφείς ευκαιρίες στην Ευρώπη για τη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών της, την προώθηση της βιώσιμης καινοτομίας, την ενίσχυση του ευρωπαϊκού επιστημονικού συστήματος και την τόνωση της ανταγωνιστικότητάς της. Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για τον ψηφιακό τομέα και τις δεξιότητες συμβάλλουν με τη στήριξη του ψηφιακού γραμματισμού, των δίκαιων εργασιακών μεταβάσεων και της υπεύθυνης χρήσης της TN με τρόπους που θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαμόρφωση του μελλοντικού εργατικού δυναμικού. Η ΕΕ δημιουργεί επίσης ένα υποστηρικτικό οικοσύστημα με σκοπό να ενθαρρύνει τη ρηζικέλευθη καινοτομία σε νέες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η νευροτεχνολογία και η κβαντική τεχνολογία, με χαρακτήρα ανθρωποκεντρικό, δεοντολογικό που βασίζεται στα δικαιώματα⁴². Ως εκ τούτου, η διαγενεακή δικαιοσύνη στην ψηφιακή εποχή επιβάλλει τη διασφάλιση της ευρείας πρόσβασης σε ψηφιακές υποδομές, τη συμπεριληπτική ανάπτυξη δεξιοτήτων για όλες τις ηλικίες και ειδικότερα για τους ηλικιωμένους, καθώς και την ανθρωποκεντρική ανάπτυξη της TN και των καινοτομιών που δημιουργούν περισσότερες ευκαιρίες αντί να εντείνουν τα χάσματα⁴³. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δρομολόγησε πιλοτικό πρόγραμμα μικρών επιχορηγήσεων για διαγενεακά έργα που αφορούν την εκμάθηση του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας.

Η διαστημική τεχνολογία στηρίζει την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, την οικονομική ανάπτυξη και την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα. Επί του παρόντος, ο τομέας του διαστήματος παρουσιάζει αυξανόμενη συμφόρηση — με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι κίνδυνοι για τους διαστημικούς πόρους και την ασφάλειά μας. Πρωτοβουλίες όπως η *πράξη της ΕΕ για το διάστημα* και το *όραμα για τη διαστημική οικονομία* είναι καίριας σημασίας για

⁴¹ Τον Μάιο του 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη της *σύσταση σχετικά με την αντιμετώπιση της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών*. Υπογράμμισε τον ζωτικό ρόλο των μεταφορών στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω της στήριξης της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις εργασίας, μεταξύ άλλων για τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και για ορισμένες ευάλωτες ομάδες της κοινωνίας, καθώς και τη συμβολή τους στην ενίσχυση της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών.

⁴² Βλ. για παράδειγμα τον *κανονισμό (ΕΕ) 2024/1689*, με τον οποίο διασφαλίζεται ότι τα συστήματα TN είναι ασφαλή, αξιόπιστα και σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, προωθώντας παράλληλα την καινοτομία.

⁴³ Η ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη τόνισε ότι είναι σημαντικό να *καθοριστούν όρια στη χρήση της TN, για τη διασφάλιση της υπεύθυνης πρόσβασης, της τήρησης των δεοντολογικών προτύπων και του μετριασμού των δυνητικών κινδύνων*.

να διασφαλιστεί ότι το διάστημα είναι ασφαλές, προστατευμένο και βιώσιμο για τις μελλοντικές γενιές.

... με την επίτευξη αποτελεσμάτων μέσω της τοπικής και της παγκόσμιας δράσης

Η διαγενεακή δικαιοσύνη αποκτά από περιεχόμενο όταν διακυβεύεται η πρόσβαση σε πόρους διαβίωσης, περιουσιακά στοιχεία και ευκαιρίες. Στους τομείς της γεωργίας, της αλιείας και της υπαίθρου, η γήρανση του εργατικού δυναμικού και οι υψηλοί φραγμοί εισόδου απειλούν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Οι πολιτικές της ΕΕ στηρίζουν την ανανέωση των γενεών βελτιώνοντας την πρόσβαση στη γη και τη θάλασσα, τη χρηματοδότηση, την κατάρτιση και τη μεταφορά γνώσεων, και ενισχύοντας τις αγροτικές και παράκτιες περιοχές ως τόπους στους οποίους οι νέοι μπορούν να οικοδομήσουν βιώσιμο μέλλον⁴⁴.

Σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, οι ισχυρές, διασυνδεδεμένες κοινότητες συμβάλλουν στη μετουσίωση των μακροπρόθεσμων πολιτικών σε βίωμα, μέσω στήριξης της συνεργασίας μεταξύ ηλικιακών ομάδων, ενίσχυσης της ένταξης και μείωσης της απομόνωσης, ιδίως σε ένα πλαίσιο δημογραφικών αλλαγών⁴⁵, αστικοποίησης⁴⁶ ή εδαφικών μειονεκτημάτων. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες, στην κινητικότητα, στους κοινόχρηστους δημόσιους χώρους, στις τοπικές κοινωνικές και πολιτιστικές υποδομές επηρεάζει το αν άτομα διαφορετικών γενεών μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στην οικονομική, κοινωνική και δημοκρατική ζωή. Με τη δράση της ΕΕ, ειδικότερα μέσω της πολιτικής για τη συνοχή και της γεωργικής πολιτικής, παρέχεται στήριξη στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε επίπεδο κοινότητας μέσω της πραγματοποίησης εδαφικών επενδύσεων, της συμπεριληπτικής αστικής, παράκτιας και αγροτικής ανάπτυξης⁴⁷ και της βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες. Αποσκοπεί στη διασφάλιση του δικαιώματος παραμονής και ευημερίας σε τόπους που οι άνθρωποι τους θεωρούν πατρίδα τους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η προσέγγιση της ΕΕ βασίζεται σε πρόσφατες πολυμερείς δεσμεύσεις. Στο πλαίσιο της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το μέλλον, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της ενέκριναν το σύμφωνο για το μέλλον και τη δήλωση για τις μελλοντικές γενιές, με τα οποία αναδεικνύεται η σημασία της πολυμερούς προσέγγισης και της προώθησης μιας διεθνούς τάξης βασισμένης σε κανόνες, με πυρήνα τα Ηνωμένα Έθνη, για την προώθηση της ειρήνης⁴⁸. Σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, καθώς και τις ομάδες Ευρωπαίων πολιτών, η ασφάλεια και η άμυνα της ΕΕ συγκαταλέγονται στις σοβαρότερες ανησυχίες των Ευρωπαίων, ιδίως των νέων. Η επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας στην ΕΕ που διασφαλίζει την ασφάλεια

⁴⁴ Η *στρατηγική για την ανανέωση των γενεών στον τομέα της γεωργίας* αποσκοπεί στον διπλασιασμό του ποσοστού των γεωργών νεαρής ηλικίας και των νέων γεωργών, διασφαλίζοντας ότι η γεωργία παραμένει καινοτόμος, ανταγωνιστική και ανθεκτική. Ληφθεί επίσης τις θέσεις της ομάδας Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη, η οποία υπογράμμισε τη σημασία της ενίσχυσης της βιώσιμης γεωργίας με την αύξηση της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ και της επισιτιστικής ασφάλειας και κυριαρχίας. Η ανανέωση των γενεών σε θέσεις εργασίας που σχετίζονται με τους ωκεανούς θα εξεταστεί στο *όραμα για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια με προοπτική το 2040* (2026) και στη *στρατηγική για την ανανέωση των γενεών στη γαλάζια οικονομία* (2027).

⁴⁵ Η *εργαλειοθήκη για τη δημογραφία* του 2023 αναδεικνύει τους κινδύνους που ενέχει η γήρανση του πληθυσμού της ΕΕ για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Συνδυάζει τα εργαλεία της ΕΕ με εθνικές και περιφερειακές πολιτικές για την ενδυνάμωση όλων των γενεών, την υλοποίηση των επιλογών ζωής τους και των δυνατοτήτων τους στην οικονομία και την κοινωνία γενικότερα.

⁴⁶ Το *θεματολόγιο της ΕΕ του 2025 για τις πόλεις* ενισχύει την εδαφική και την αστική διάσταση των πολιτικών της ΕΕ και εξορθολογίζει την υφιστάμενη στήριξη για τις αστικές περιοχές. Επιπλέον, η *αποστολή για κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις* του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ενισχύει την ανθεκτικότητα και την καινοτομία της κοινωνίας μέσω της σαφούς εστίασής της στη συμμετοχή των πολιτών και στην πολυμερή διακυβέρνηση.

⁴⁷ Για να διασφαλιστεί ότι οι αγροτικές περιοχές μπορούν να συνεχίσουν να διαδραματίζουν αυτούς τους βασικούς ρόλους, το 2025 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το *μακρόπνοο όραμά της για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ* με ορίζοντα το 2040. Το 2026 αναμένεται να δημοσιευθούν παρόμοιες στρατηγικές για τις παράκτιες κοινότητες και τα νησιά.

⁴⁸ Η ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για τη διαγενεακή δικαιοσύνη υπογράμμισε πόσο σημαντική είναι η *ενίσχυση της διπλωματίας και του ειρηνευτικού ρόλου της ΕΕ ως πρωταρχικού εργαλείου για την επίλυση των συγκρούσεων*.

και την ειρήνη για τους πολίτες της, χωρίς να υφίστανται περιορισμούς λόγω αστάθειας, εξαρτήσεων και συγκρούσεων, αποτελεί επένδυση για όλες τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές. Η *Global Gateway*, η εξωτερική επενδυτική στρατηγική της ΕΕ, διασφαλίζει ότι οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις συμβάλλουν στη στήριξη των στόχων δημόσιας πολιτικής στις χώρες εταίρους, με βάση τη διαγενεακή δικαιοσύνη, προωθώντας τις τοπικές δεξιότητες, τη συμμετοχή των νέων, την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τις αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας έτσι σε πιο πράσινες και υγιείς κοινωνίες και μειώνοντας τις πολυδιάστατες ανισότητες. Η παγκόσμια δράση της ΕΕ για το κλίμα αποσκοπεί στην κινητοποίηση της διεθνούς συνεργασίας για την υλοποίηση της συμφωνίας του Παρισιού και τη διασφάλιση βιώσιμου περιβάλλοντος για τις μελλοντικές γενιές.

Η ενίσχυση των σχέσεων με την ευρύτερη γειτονία της ΕΕ, καθώς και της αμυντικής ετοιμότητας και των αμυντικών ικανοτήτων μέσω του μέσου SAFE (μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη) αποτελούν επενδύσεις για ένα μέλλον με ειρήνη. Πλαίσια συνεργασίας, όπως το *σύμφωνο για τη Μεσόγειο*, στηρίζουν κοινές πρωτοβουλίες που προωθούν τις επενδύσεις σε δεξιότητες, την οικονομική ανάπτυξη, την ανθεκτικότητα και την κοινωνική συνοχή σε ολόκληρη την περιοχή, αναγνωρίζοντας τον ρόλο των πολιτών —ιδίως των νέων— ως κινητήριων δυνάμεων της καινοτομίας και της κοινής ευημερίας.

Η διεύρυνση της ΕΕ συγκαταλέγεται επίσης στις πλέον καθοριστικές μακροπρόθεσμες επενδύσεις της ΕΕ. Μια αξιόπιστη, δίκαιη και αξιοκρατική διαδικασία διεύρυνσης ενισχύει την ειρήνη, τη σταθερότητα και την παροχή ευκαιριών και διευρύνει τις προοπτικές για τους νέους τόσο στα σημερινά κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Υπό την έννοια αυτή, η διεύρυνση αποτελεί ταυτοχρόνως διαγενεακή αλλά και γεωπολιτική δέσμευση. Σύμφωνα με τους στόχους της Επιτροπής, οι υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες θα κληθούν να συμμετάσχουν στις δράσεις της παρούσας στρατηγικής από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ, όπου είναι εφικτό και σκόπιμο.

6. Επόμενα βήματα — συνεργασία για τη διαγενεακή δικαιοσύνη

Η διαγενεακή δικαιοσύνη δεν αποτελεί ενιαία πολιτική, αλλά τρόπο χάραξης πολιτικής που λαμβάνει συστηματικά υπόψη τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις και επιδιώκει να διασφαλίσει ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα δεν υπονομεύουν, αλλά αντιθέτως ενισχύουν, τη μελλοντική ευημερία.

Για την προώθηση της διαγενεακής δικαιοσύνης απαιτείται σκόπιμη και διαρκής προσπάθεια σε βάθος χρόνου, και όχι έκτακτες μεταρρυθμίσεις. Απαιτούνται επαναληπτικές, αναστοχαστικές και προσαρμοστικές προσεγγίσεις που μπορούν να εξελιχθούν ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες, τα στοιχεία και τις περιστάσεις, και οι οποίες ενσωματώνονται στις υφιστάμενες διαδικασίες χάραξης πολιτικής.

Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση, εφαρμόζοντας τις αρχές που προωθεί και αξιοποιώντας αποτελεσματικά τα υφιστάμενα εργαλεία για την καλύτερη ενσωμάτωση των μακροπρόθεσμων παραμέτρων στις εργασίες της. Η πρόοδος θα εξαρτηθεί από τη συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, καθώς και με τα κράτη μέλη, αλλά και από τη συμμετοχή σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο.

Η διαγενεακή δικαιοσύνη αποτυπώνεται ήδη σε σειρά πρωτοβουλιών, πρακτικών και επιλογών πολιτικής της ΕΕ. Η παρούσα στρατηγική βασίζεται στην πραγματικότητα αυτήν υποστηρίζοντας την ενίσχυση της συνοχής, της προβολής και της ανταλλαγής πείρας και

ενθαρρύνοντας τον προβληματισμό σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να ενισχυθούν οι μακροπρόθεσμες προοπτικές εντός των υφιστάμενων πλαισίων.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ να εξετάσουν, στο πλαίσιο των αντίστοιχων ρόλων τους, τον τρόπο με τον οποίο οι διαγενεακές πτυχές μπορούν να ληφθούν περαιτέρω υπόψη στη χάραξη πολιτικής. Τα κράτη μέλη της ΕΕ ενθαρρύνονται να συνεχίσουν να ενσωματώνουν τη μακροπρόθεσμη οπτική στη λήψη δημόσιων αποφάσεων, σύμφωνα με τα εθνικά πλαίσια και τις εθνικές αρμοδιότητες, και να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με διάφορες πτυχές της διαγενεακής δικαιοσύνης.

Με την ενίσχυση αυτών των προσεγγίσεων, η ΕΕ μπορεί να μεταβεί από την τήρηση των αρχών στην πιο συνεπή υλοποίηση, βελτιώνοντας την ικανότητα των δημόσιων πολιτικών να εξισορροπούν τις σημερινές ανάγκες με τις μελλοντικές ευθύνες και να υποστηρίζουν την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.